

Antoni Pawłowski

Weklice, woj. elbląskie. Stanowisko nr 2, 3 i 4

Informator Archeologiczny : badania 17, 180-181

1983

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WAPIENICA
woj. bielskie

Muzeum w Oleszynie

Badania prowadził mgr Wiesław Kuf. Finansował WKZA w Bielsku Białej. Pierwszy sezon badań. Grodzisko wczesno-średniowieczne /7/.

Przeprowadzono wykopaliska na stanowisku typu grodzowego w Wapienicy. Obiekt usytuowany jest na szczycie góry "Palenica", wchodzącej w skład Beskidu Śląskiego.

Na szczycie, z natury obronnego wzgórza, znajdują się konstrukcje o charakterze obronnym, zachowane w postaci wału kamiennego, otaczającego majdan od strony południowej i południowo-zachodniej oraz zachowana na krótkim odcinku od strony południowej fosa, miejscami zasypana glazami pochodzącymi z wału. Obiekt owalnego kształtu posiada średnicę 60 x 70 m. Przekiętne wysokości wału wynosi 1,5 - 2,5 m. Poniżej zachowanych konstrukcji, na północnym stoku wzgórza, występują schodkowo trzy tarasy o przeciętnej powierzchni każdy 200 m².

Założono 5 wykopów, obejmujących 50 m² powierzchni na tarasie, majdanie, w fosie oraz poza nią, a także w rejonie domolanej rampy dojazdowej do grodu. Eksplozacja wykopu na tarasie ujawniła pod powierzchnią humusu warstwę kamieni przypominających bruk, ułożony nieregularnie, na podłożu gliniasto-piaszczystym. Pod warstwą tą wystąpiła kolejna warstwa kamieni zalegająca na calcu, który stanowiła lite skała. Głębokość wykopu się przekroczyła 0,5 m. Podobnie sytuacja wyglądała w innych wykopach usytuowanych poza grodziskiem oraz na majdanie. Jedynie wykop w fosie eksplorowany do głębokości 0,7 m dał inne wyniki. Pod warstwą kamieni, pochodzących z osuwania się konstrukcji wału, na głębokości 0,5 m wystąpiła warstwa czarnej ziemi, spoczywająca na płaskich kamieniach w kształcie płytek, które stanowiły dno fosy. Na jednej z płytek wystąpiły drobne fragmenty węgla drzewnego.

Nie znaleziono żadnego materiału ruchomego w postaci ceramiki lub metali. Tylko charakter konstrukcji, ślady bruku kamiennego na tarasie i warstwy zalegające fosę, pozwalają przypuszczać, że badany obiekt nie jest pochodzenia naturalnego. Na podstawie dotychczasowych wyników badań nie sposób wydatować tego obiektu.

Badania będą kontynuowane.

WĘKLICE
woj. ełbskie
Stanowiska nr 2, 3 i 4

Muzeum Żankowe
w Wałbrzku

Badania prowadził dr Antoni Pawłowski. Finansował WKE w Ełblągu. Drugi sezon badań. Zespół wczesnośredniowiecznych grodzisk pruskich.

Zespół grodzisk pogorzelskich w Węklicach składa się z czterech zespołów obronnych /w tym jeden domniemany/, rozlokowanych na wzniesieniach południowej krawędzi Wysoczyzny Ełbskiej. W 1982 r. dokonano badań sondowych na grodziskach-stanowiskach nr 2 i 4, a w roku 1983 przeprowadzono na nich badania systematyczne oraz założono wykop sondowy na domniemanym grodzisku-stanowisku nr 3.

Stanowisko nr 2

Celem prac wykopaliskowych było rozpoznanie konstrukcji obwodu warownego, przejazdu bramnego i bramy oraz zabudowy znajdującej się pierwotnie na majdanie.

W założonych trzech wykopach oznaczonych symbolami II, III i IV/83 odkryto relikty wieży bramnej wzniesionej z drewna w konstrukcji palisadowej i północno-wschodnie narożne budynku przylegającego do wieży bramnej /wykop II/83/. W wykopie III/83 przebiegał wał wewnętrzny i fosę wewnętrzną natrafiono na resztki muru kamiennego otaczającego wał drewniano-słomny oraz fragment wieży obronnej założonej na planie trapezu z otwartym bokiem od strony majdanu.

Na krawędzi wału od strony wewnętrznej wystąpiły również ślady po nasłocie układające się w dwóch rzędach. W wykopie IV/83 usytuowane na majdanie grodu tuż przy północnym odcinku wału wewnętrznego odsłonięto fragment budynku wchodzącego w skład zabudowy umieszczonej tuż przy wale. Zarówno wieża bramna, wieża na wale, jak i budynek przy wale zostały zniszczone pożarem powstałym najpewniej w trakcie oblężenia grodu u osadników Krysaków z Pogorzemami.

Na podstawie znalezionego w nawarstwieniach kulturowych materiału ruchomego grodziska to datujemy na drugą połowę wieku XII i pierwszą połowę wieku XIII.

Stanowisko nr 3

Dotychnież określane było mianem grodziska pruskiego, jednakże brak było materiału potwierdzającego to przypuszczenie. Istniejący nasyp ziemny - domniemany wał - w wyniku wykopu sondowego okazuje się być raczej nasypem kurhacowym niż sakiem. Pod grubym /1,5 m/ glinianym płaszczem wystąpił "korytarz" z piaskowisto-próchnicznym wypełniskiem biegnący równoległe do dłuższych krawędzi nasypu. W jego sągu znaleziono ułamki XII-wiecznej ceramiki oraz substancja sbrzytła, przypominająca strukturą przepalono kości /materiał ten jest opracowywany antropologicznie/. Na północnej krawędzi podstawy nasypu znajdują się kamienie wchodzące być może w skład kręgu kamiennego obiegającego ją dookoła. Zarówno w warstwie tworzącej podstawę nasypu, jak i w wypełnisku "korytarza" znajdowało się dość dużo węgla drzewnego, wskazującego na istnienie w tym miejscu palenisk, a być może nawet stosu.

Mamy nadzieję, że dalsze badania wyjaśnią funkcję i rodzaj tego zagadkowego obiektu.

Stanowisko nr 4

W trakcie prac rozpoznawczych prowadzonych w 1982 r. dokonano przekroju wału oraz odkryto dwa paleniska z obstawą kamienną, ślady po słupach i kołkach budynku i ślady po słupach palenicy, znajdującej się na północnej krawędzi majdanu.

W 1983 r. zakończono wykop na majdanie grodziska /II/8X/, odsłaniając w nim relikty budynku słupowo-plecionkowego o długości około 9 m i szerokości 6,5 m z podziałami wewnętrznymi, palenisko z rusztem drewniano-glinianym znajdująca się w mieszkalnej części budowli oraz trzy paleniska poza jego obrębem związane z obróbką żelaza, a być może nawet z wytopem żelaza w saczyniach glinianych. W trakcie eksploatacji nawarstwień kulturowych znaleziono ułamki ceramiki pruskiej oraz dwie osadzki kamienną, jedną żelazną, gusik brązowy i sprzączkę żelazną.

Na podstawie materiału ruchomego, a przede wszystkim ceramiki, omawiane grodzisko datujemy na drugą połowę wieku XII i pierwszą połowę wieku XIII.

Dotychnieżowe wyniki badań grodzisk w Woklicach oraz ich rozmieszczenie w terenie wskazują na refugialno-forteczny charakter całego zespołu grodowego. Zgrupowania ich w pobliżu siebie sugerują istnienie w tej miejscowości centrum obronnego Pogorzańców i to już w okresie poprzedzającym walki Prusów z Krzyżakami.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Zamkowym w Malborku.

Badania będą kontynuowane.

WIEPRZEC, gm. Zamość
woj. zamojskie
Stanowisko 1

patrz epoka brązu

WIKOWICE, gm. Wartkowice
woj. sieradzkie
Stanowisko 1

patrz okres halstański

WOLIN
woj. szczecińskie
Stanowisko 1

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury Materialnej
Zakład Archeologii Nadodrza
Pracownia Archeologiczna Wolin

Badania prowadzili: doc.dr hab. Władysław Filipowicz
/kierownik badań/ i mgr Jerzy Wojtasik. Finansował IPHM PAN.
Siódmy sezon badań. Wczesne średniowiecze /pocz.X wieku/.

Badania kontynuowane w dzielnicy przyportowej Starego Miasta /warstwa IV/. Odsłonięto 2 fragmenty domów o konstrukcji międzysłupowej o długości ścian 470-540 cm. Nie jest znana szerokość domów, gdyż wchodzi w profil wykopu. W jednym z domów natrafiono na fragment dużego paleniska lub pieca(?) zbudowanego z nieprzypalanej gliny przewarstwianej popiołem, humusem i warstewkami przepalonych gliny. Na powierzchni leżało 13 kamieni o średnicy do 15 cm. Większość nieckowatego paleniska dochodziła do 65 cm, a wielkość fragmentu na powierzchni - 165 cm. Pozostała część znajduje się poza obrębem wykopu.